

ИНСТИТУТ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ
ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ
В БЪЛГАРИЯ

СЕКТОРНА ОЦЕНКА НА РИСКА

от изпиране на пари и финансиране на
тероризма в дейността на регистрираните
одитори

1. ВЪВЕДЕНИЕ	2
1.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	2
1.2. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	2
1.3. ЦЕЛ	3
1.4. ИЗПОЛЗВАНИ ПОНЯТИЯ	3
1.5. ОГРАНИЧЕНИЯ	3
2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИСТРИРАНИЯ ОДИТОР	4
2.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	4
2.2. ЗАПЛАХИ КЪМ РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ	4
2.3. УЯЗВИМОСТ НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ	5
3. ОЦЕНКА НА РИСКОВЕТЕ	6
3.1. КЛИЕНТИ НА РЕГИСТРИРАНИЯ ОДИТОР	6
3.2. ДЪРЖАВИ И ГЕОГРАФСКИ ЗОНИ	8
3.3. ПРОДУКТИ И УСЛУГИ, СДЕЛКИ И ОПЕРАЦИИ НА КЛИЕНТА	8
3.4. МЕХАНИЗЪМ ЗА ДОСТАВКА	10
4. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ	11
5. ДОПЪЛНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ	12
5.1. МЕТОДИКА НА ИЗГОТВЯНЕ НА СЕКТОРНАТА ОЦЕНКА	12
5.2. ННОР ОТ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА, КОИТО ОКАЗВАТ ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И СЕ ОТНАСЯТ ДО ПРЕЗГРАНИЧНИ ДЕЙНОСТИ НА ЕК ЗА 2019 Г.	13
5.3. НОР ОТ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ТЕРОРИЗМА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	16
5.4. ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ТЕРОРИЗМА ОТ РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ	17
5.5. ИЗГОТВЯНЕ НА РИСКОВ ПРОФИЛ НА КЛИЕНТА	17

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1.1. Секторната оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма в дейността на регистрираните одитори, наричана по-нататък за краткост „Секторна оценка“, е изготвена от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България (ИДЕС), в съответствие с изискванията на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и Правилника за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ППЗМИП).

1.1.2. Секторната оценка е съобразена и в нея са отразени резултатите от следните документи:

- Наднационална оценка на рисковете от изпирането на пари и финансирането на тероризма, които оказват въздействие върху вътрешния пазар и се отнасят до презгранични дейности на Европейската комисия за 2019 година¹, наричана по-нататък **Наднационална оценка на ЕК (ННОР-ЕК)**.
- Работен документ на Европейската комисия, придружаващ Доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно оценката на рисковете от изпирането на пари и финансирането на тероризма, които оказват въздействие върху вътрешния пазар и се отнасят до презгранични дейности за 2019 година².
- Национална оценка на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма за Република България³, наричана по-нататък **Национална оценка на риска (НОР)**.

1.2. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

Секторната оценка е предназначена за регистрираните одитори при предоставяне на одиторски услуги, счетоводни услуги и услуги по данъчни консултации (съвети).

¹ REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities - COM(2019) 370 final – (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0370>).

² COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT *Accompanying the document* REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities - SWD(2019) 650 final - (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=SWD:2019:650:FIN>).

³ Националната оценка на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма е публикувана на интернет страницата на Държавна агенция „Национална сигурност“ – (<http://www.dans.bg/bg/msip-091209-menu-bul/rezultatirisk-mitem-bg>).

1.3. ЦЕЛ

Целта на секторната оценка е да подпомогне регистрирания одитор:

- да установи, разбере и оцени рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма в дейността си;
- да изготви собствена индивидуална оценка на риска, като съобрази съответните рискови фактори, включително тези, които се отнасят до клиентите, държавите или географските зони, предлаганите продукти и услуги, извършваните операции и сделки и механизмите за доставка.

1.4. ИЗПОЛЗВАНИ ПОНЯТИЯ

- **Регистриран одитор** е понятие по смисъла на Закона за независимия финансов одит.
- **Риск от изпиране на пари и финансиране на тероризъм** е заплахата (възможността, вероятността) едно заинтересовано лице да използва уязвимостта (слабостите) на регистриран одитор за въвличането му в процес на изпиране на пари и финансиране на тероризма.
- **Заплаха** (вероятност, възможност) е оценка на намерението и действителната способност на евентуалните извършители да използват уязвимостта на регистриран одитор за въвличане в процес на изпиране на пари и финансиране на тероризма (**ниво на заплаха**).
- **Уязвимост** е оценка на потенциалните слабости на регистрирания одитор при предлагането на неговите услуги, които позволяват на заинтересованите лица да ги използват за въвличането му в процес на изпиране на пари и финансиране на тероризма (**ниво на уязвимост**).
- **Ниво на риск** е оценка на степента на заплаха и уязвимост. В тази секторна оценка нивото на риск се оценява в четири степени:
 - Нисък риск (първо ниво)
 - Умерен риск (второ ниво)
 - Значителен риск (трето ниво)
 - Висок риск (четвърто ниво)

1.5. ОГРАНИЧЕНИЯ

При изготвянето на секторната оценка на риска не е възможно да се отрази цялото многообразие от хипотези и ситуации в дейността на всеки регистриран одитор, поради различията в клиентската база, степента на уязвимост на конкретен одитор и други фактори, които влияят върху риска.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИСТРИРАНИЯ ОДИТОР

2.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

2.1.1. Регистрираните одитори в Република България извършват своята дейност на основание Закона за независимия финансов одит, при спазване изискванията на Закона за счетоводството, Международните одиторски стандарти и Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международните стандарти за независимост).

2.1.2. Регистрираните одитори са задължени лица по Закона за мерките срещу изпиране на пари.

2.1.3. Регистрираните одитори участват активно в обществения живот и финансовата отчетност. Предоставяните от регистрираните одитори услуги включват множество разнообразни дейности в различни сфери на финансовото отчитане – независим финансов одит, счетоводни услуги, данъчно и търговско консултиране, изграждане на корпоративни структури, транзакции, ликвидация, провеждане на несъстоятелност и други.

2.2. ЗАПЛАХИ КЪМ РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

2.2.1. При оказване на **одиторски услуги** заплахата е свързана с използването на одиторски констатации или мнение за повишаване на доверието към недостоверна финансова информация, която съдържа подвеждащи факти и обстоятелства, фиктивни сделки и операции, прикрити чрез тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, заблуждаващи твърдения и други. Следва да се разграничат заплахите, свързани с независим финансов одит и отнасящите се до свързани по съдържание услуги, както следва:

- по отношение на **независимия финансов одит** на годишни финансови отчети заплахата е свързана със занижена оценка на одиторския риск или ненадеждни одиторски доказателства, които биха могли да доведат до недостоверно потвърждаване на финансовото състояние на клиента. Тази заплахата се оценява като ниска и умерена (първо и второ ниво).
- по отношение на **свързани по съдържание услуги** (договорени процедури и други) заплахата е свързана с въвличане на одитора в потвърждаване на недостоверни факти и обстоятелства, поради фрагментния характер на констатациите, всяка от които поотделно би могла да бъде вярна, но в съвкупност да води до подвеждащи заключения. Тази заплахата се оценява като умерена и значителна (второ и трето ниво).

2.2.2. Заплахите при предоставянето на **счетоводни услуги** се изразяват в недостоверно финансово отчитане, което е резултат от: прилагане на сложни счетоводни схеми; некоректни счетоводни записвания, които изкривяват същността на стопанската операция; прилагане на техники за избягване на данъчно облагане; прикриване на действителния източник на активите и действителния кредитор за пасивите. Тази заплаха се оценява като умерена и значителна (второ и трето ниво).

2.2.3. Заплахата от оказване на **данъчни консултации** се изразява в предоставяне на съвети за избягване на данъчно облагане. Тази заплаха се оценява като умерена и значителна (второ и трето ниво).

2.2.4. Заплахите от **други консултантски услуги** (за изграждане на корпоративни структури, транзакции, ликвидация и несъстоятелност) се изразяват в прикриване на истинската същност на сделките и операциите, създаване на затруднения по проследяване на движението и начина на придобиване на активите или прикриване на действителната същност на наличните активи и пасиви. Тези заплахи се оценяват като умерени и значителни (второ и трето ниво).

2.3. УЯЗВИМОСТ НА РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

2.3.1. Всяко значимо нарушение, включително извършено по принуда, свързано със спазването на Международните одиторски стандарти и Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международните стандарти за независимост), представлява уязвимост, оценена в нивата за значителен и висок риск (трето и четвърто ниво).

2.3.2. Недостатъчното познаване на клиента и неговите собственици, както и невъзможността за придобиване на разбиране за клиента и осъществяваните сделки и операции, представляват уязвимост, оценена като висок риск (четвърто ниво).

2.3.3. Недостатъчният капацитет и ресурси за изпълнение на конкретен ангажимент се приема за значима уязвимост по отношение на качеството и способността за анализиране и обработване на информацията. Тази уязвимост се оценява в нивата за умерен и значителен риск (второ и трето ниво). За микро и малките одиторски практики оценката на тази уязвимост е в нивата за значителен и висок риск (трето и четвърто ниво).

2.3.4. Липсата на информация за същността на сделките и операциите е уязвимост, която се оценява в нивата за значителен и висок риск (трето и четвърто ниво).

2.3.5. Евентуален натиск върху регистрирания одитор и неговия персонал по повод финансови проблеми, неконкурентоспособност, обвързване и зависимост с клиенти, искане от страна на собствениците на по-висок финансов резултат и дивиденди, сделки и операции със свързани лица и други подобни, следва да се оценява като уязвимост в нивата за значителен и висок риск (трето и четвърто ниво).

3. ОЦЕНКА НА РИСКОВЕТЕ

При изготвяне на секторната оценка се вземат предвид следните фактори по отношение на клиентите на регистрирания одитор:

- Обща информация за клиента - вид на предприятието, организационна структура, клонове, подразделения, собственици;
- Държавата или географската зона, в която е регистриран, установен или пребивава клиентът или неговият действителен собственик, или в която клиентът или неговият действителен собственик извършва стопанската си или професионалната си дейност, или с която е свързан по друг начин;
- Предлаганите от клиента продукти и услуги, както и вида на извършваните сделки или операции;
- Методите за доставка на продуктите, услугите, сделките и операциите.

3.1. КЛИЕНТИ НА РЕГИСТРИРАНИЯ ОДИТОР

3.1.1. При извършване на процедурите за **идентифициране на клиента и неговите собственици**, регистрираният одитор определя следните нива на риск:

а) висок риск - клиенти, чиито собственици не желаят да бъдат разкрити, или се предоставят съмнителни документи за тяхната индивидуализация, или клиентът се стреми да отклони всякакви въпроси относно идентифицирането. В тази група попадат и клиентите, които предпочитат да установят контакт и да продължат взаимоотношенията основно по електронен път, без удостоверителни процедури, както и клиенти, които действат само чрез посредници.

б) значителен риск - клиенти, за които информацията се събира трудно или е само от допълнителни източници и декларации на ръководството, без приложени доказателствени документи. Налице е сложна верига с трудна проследимост за установяване на крайния собственик. Сред ръководителите или собствениците има висша политическа личност или свързани с нея лица. Сред собствениците има структури от офшорни зони.

в) умерен риск - клиенти, за които идентификацията се извършва от официални документи, заедно с други надеждни източници на информация. Налице е малка верига с лесна проследимост за установяване на крайния собственик⁴.

⁴ При верига от собственици рискът е свързан с това, че по всяко време някъде по веригата могат да настъпят промени, които да доведат до смяна на крайния собственик, и тази информация да не стигне своевременно до регистрирания одитор.

г) нисък риск - клиенти, които регистрираният одитор познава и при които идентифицирането (вкл. и на собствениците) се извършва въз основа само на официални документи.

3.1.2. Според **вида и структурата на предприятието** се определят следните нива на риск:

а) висок риск - за следните видове клиенти:

- дружества с ограничена отговорност, по отношение на скрити собственици, подставени лица, „кухи фирми“, „разпределителни дружества“, видимо несъответствие на възможностите на собственика и капитала на дружеството;
- дружества с чуждестранно участие, когато собствеността е на лица в офшорни зони или в рискови държави и региони, поради затруднено установяване на действителните собственици;
- в ръководството или сред собствениците има висши политически лица и свързаните с тях лица;
- клиенти, които твърдят, че имат средства, но трудно може да се докаже придобиването и произхода на средствата;
- клиенти с често променящ се персонал; непрозрачен стил на управление и отчитане; сложна и необичайна структура на управление; с необичайно висок относителен дял на привлечен капитал; твърде млад или прекалено възрастен ръководител, особено когато собствениците не желаят директен контакт и се представяват от друго лице.

б) значителен риск - за следните видове клиенти:

- чуждестранни физически лица, когато е свързано с процесуално представителство у нас и извършване на сложни сделки, трансакции и операции;
- професионални спортни дружества, поради затрудненото установяване на произхода на средствата, които им предоставят спонсорите, особено когато последните не са идентифицирани или са от чужбина;
- клиенти с често променящ се персонал, затруднено проследяване на начините на управление, сравнително сложна структура и начин на функциониране.

в) умерен риск - следните видове клиенти:

- юридическите лица с нестопанска цел – рискът е свързан с възможностите на ЮЛНЦ да получават значителни средства от дарители и чуждестранни лица, които трудно могат да бъдат идентифицирани;

- клиенти с необходимо сложна структура, която изисква завишени изисквания към вътрешния контрол и проследяване на нейното функциониране.

г) нисък риск - клиенти, които не попадат в никоя от горните категории, имат ясна и лесна за проследяване структура и начин на функциониране, поддържат относително постоянен състав на персонала и собствениците.

3.2. ДЪРЖАВИ И ГЕОГРАФСКИ ЗОНИ

Висок риск - държавите и географските зони, чиито интернет адреси са посочени в единните вътрешни правила.

Това, че клиент или негов собственик осъществява дейността си или пребивава в държава или регион с висок риск, не означава автоматично, че клиентът следва да бъде оценен като носител на висок риск. Одиторът трябва да анализира характера на сделката или операцията, заплахите и уязвимостта, за да оцени съответния риск. При вземане на решение, че клиентът не е рисков, независимо че осъществява дейността си или пребивава в държава или географски район, оценени с висок риск, одиторът е длъжен да документира подробно мотивите за това решение.

3.3. ПРОДУКТИ И УСЛУГИ, СДЕЛКИ И ОПЕРАЦИИ НА КЛИЕНТА

В зависимост от предлаганите от клиента продукти и услуги и извършваните от него сделки и операции, се определят следните нива на риск:

а) висок риск - предлаганите продукти и услуги и вида на извършваните сделки или операции от страна на клиента се определя за:

- клиенти, които прикрито и завоалирано се стремят към създаването и използването на ненужни и необясними сложни счетоводни системи, съвети за избягване на данъчно облагане, схеми за водене до умишлен фалит, схеми за преобразуване (сливане, вливане, отделяне и разделяне), целящи прикриването на активи, придобити по престъпен начин;
- клиенти със значителна степен на несъответствие между обявените продукти и услуги при установяване на деловото взаимоотношение и реалното използване и предназначение на продуктите и услугите, установени впоследствие;
- клиенти, при които степента, в която исканата от одитора услуга или операция позволява да се използва от трето за деловото взаимоотношение лице, което да оказва решаващо влияние при ползване на продукта или услугата, сключване на сделката или извършване на операцията;
- клиенти, чиито продукти или услуги се характеризират със значителна непрозрачност относно тяхното предназначение и крайни ползватели;
- клиенти, чиито сделки и операции са осъществявани само по електронен път, без необходимата идентификация на контрагентите;

- клиенти, осъществяващи необясними преводи по сметки на офшорни структури, които не са страна по договор.

б) значителен риск - предлаганите продукти и услуги и вида на извършваните сделки или операции от страна на клиента се определя за:

- клиенти, занимаващи се със строителство – по отношение на инвестиране на средства с неизяснен произход, отклоняване от данъчно облагане, корупция при изпълнение на обществени поръчки, интегриране на активи, придобити по престъпен начин, фиктивни заеми;
- клиенти, занимаващи се с търговия с храни и петролни продукти – по отношение на отклоняване на данъчно облагане, създаване на верига от доставчици, някои от които са „липсващи търговци“, „кухи фирми“, офшорни фирми;
- клиенти, които неправомерно усвояват средства от фондовете на ЕС чрез недостоверни отчети и документи;
- клиенти, поддържащи необичайно висок относителен дял на привлечен капитал, предоставен най-често от собственици и свързани с тях лица;
- клиенти инвестиционни посредници – в случаите на откриване на сметка, в която само се акумулират средства, работа със средства на високорискови или неидентифицирани клиенти или такива с неизяснен произход;
- клиенти, занимаващи се с нерегулируема търговия с финансови инструменти, включително с трудни за идентифициране и проследяване активи (бинарни, крипто), изкупуване на дългове (цесии), работа с неидентифицирани и високорискови клиенти или средства с неустановен произход;
- клиенти, работещи с виртуални валути, поради практическата невъзможност да се установи техния собственик и произход;
- клиенти, занимаващи се с недвижими имоти – по отношение на установяване на произхода на средствата и идентифициране на собствениците и отклоняване от данъчно облагане;
- клиенти, опериращи основно в свободни търговски (безмитни) зони – затруднено проследяване на движението на активи и техния произход;
- клиенти (търговски дружества), които са създадени по схемите „гражданство за инвестиции“, особено при собственици от високо рискови държави или региони, недоказан произход на средства, такива които имат непрозрачен стил на управление и отчитане, или собственици, които почти не са пребивавали в страната.
- клиенти, които открито изискват създаването и използването на ненужни и необясними сложни счетоводни системи, съвети за избягване на данъчно облагане, схеми за водене до умишлен фалит, схеми за преобразуване (сливане, вливане, отделяне и разделяне), целящи прикриването на активи, придобити по престъпен начин;

- клиенти, искащи от регистрирания одитор поредица еднократни сделки и/или операции, за които може да възникне съмнение, че тези клиенти не са крайните ползватели на услугата;
- клиенти, които при установяване на деловото взаимоотношение обявяват продукти и услуги, за които впоследствие се установява, че имат друго предназначение или използване;
- клиенти с големи сделки, включително със свързани лица, извън обичайния бизнес, които водят до разпореждане с активите на клиента;
- клиенти с плащания в брой или чрез пощенски оператори, които затрудняват установяване на произхода на средствата;

в) умерен риск - предлаганите продукти и услуги и вида на извършваните сделки или операции от страна на клиента се определя за:

- клиенти, отчитащи значителни пасиви от бизнес (небанкови) кредити;
- клиенти, по отношение на които не може да се установи действителният кредитор, или заемите са отпуснати от лица, които видимо нямат възможност да предоставят подобни размери;
- клиенти, предпочитащи да се разплащат с електронни пари, чрез използване на компютърни мрежи, интернет и цифрови системи за съхраняване на данни - по отношение на операции по прехвърляне и разпределение на средства с незаконен или неустановен произход или свързани със санкционирани лица и санкциониращи механизми на трети страни;
- клиенти, извършващи търговия на благородни метали – по отношение на идентифициране на доставчици и клиенти и установяване на произхода на средствата;
- клиенти със заложни къщи, поради трудно доказване на начина на придобиване и идентифициране на действителния собственик на заложените активи;
- клиенти, искащи от регистрирания одитор еднократни сделки и/или операции, поради трудността за кратко време да се извърши комплексна проверка.

г) нисък риск – клиентът предлага продукти и услуги и извършва сделки или операции, които не попадат в класификацията в горните категории.

3.4. МЕХАНИЗЪМ ЗА ДОСТАВКА

Според механизма за доставка на предлаганите продукти и услуги и извършване на сделки или операции от страна на клиента, се определят следните нива на риск:

а) висок риск се определя в следните случаи:

- деловото взаимоотношение се установява и сделките и операциите се извършват по електронен път, без надеждно идентифициране на контрагента, в

резултат на което не съществуват възможности за проследяване на взаимоотношенията и движението на средствата;

- използваните посредници или представители не са надеждни;
- каналите на предаване на стоките и/или услугите затрудняват начина на проследяване на действителния краен получател.

б) значителен риск се определя в следните случаи:

- деловото взаимоотношение се установява и сделките и операциите се извършват по електронен път с надеждно идентифициране на контрагента, но съществуват затруднения при проследяване на взаимоотношенията и движението на средствата;
- използват се посредници или представители, които са местни физически и юридически лица и могат да се приемат за надеждни, но съществуват известни рискове и съмнения за лицето, което представляват;
- при използване на пощенски оператори от страна на клиента за получаване и/или извършване на доставки, поради затрудненото установяване на действителния клиент и произхода на средствата, с които той заплаща, по отношение на големи доставки или множество доставки към един и същи контрагент с висока стойност.

в) умерен риск се определя в следните случаи:

- деловото взаимоотношение се установява и сделките и операциите се извършват по електронен път с надеждно идентифициране на контрагента и условията, при които се осъществяват, са прозрачни и позволяват проследяване на взаимоотношенията и движението на средствата;
- използват се посредници или представители, които са субект на задължения и контрол, аналогични на уредените в ЗМИП, ЗМФТ и единните вътрешни правила.

г) нисък риск се определя в следните случаи:

- деловото взаимоотношение се установява и сделките и операциите се извършват присъствено и условията, при които се осъществяват, са прозрачни и позволяват проследяване на взаимоотношенията и движението на средствата;
- посредници или представители не се използват.

4. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Тази секторна оценка е приета от Управителния съвет на Института на дипломираните експерт-счетоводители в България на 22 октомври 2020 г.

5.1. МЕТОДИКА НА ИЗГОТВЯНЕ НА СЕКТОРНАТА ОЦЕНКА

5.1.1. Методиката, по която е изготвена секторната оценка на риска, е адаптирана от методиката, по която е изготвена Наднационалната оценка на риска от ЕК⁵.

5.1.2. В секторната оценка на риска се предоставя общо разбиране за оценка на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, характерни за дейността на регистрираните одитори. При изготвянето на секторната оценка са взети предвид предимно заплахите и уязвимостите, които са оценени в нивата значителен или висок риск.

5.1.3. Нивото на заплахата се определя от намерението да се злоупотреби с услуги, предоставяни от регистрираните одитори за незаконни цели и действителната способност на извършителите да използват тези модифицирани операции.

5.1.4. Нивото на уязвимост се определя от потенциалните слабости на регистрирания одитор при предлагането на своите услуги, които позволяват на терористични групи или организираната престъпност да го използват за незаконни цели. Слабите места се оценяват според три критерия:

- присъща рискова експозиция на одиторските услуги, поради присъщите им характеристики (въз основа на продукта, географски или клиентски рискове), които включват податливостта на одитора и неговите служители към натиск (финансови проблеми, натиск от конкуренция и др.), слабости в контрола и управлението на дейността му, лоша информираност;
- ниво на информираност на регистрирания одитор за риска, че с неговите услуги може да се злоупотреби; и
- съществуваща правна рамка и контрол, включително текущо прилагане на контролите и изискванията за надлежна проверка на клиента и ниво на сътрудничество с компетентните органи.

5.1.5. Оценката на уязвимостта би следвало да се съсредоточи върху оценката на съществуващите защитни мерки.

5.1.6. В тази секторна оценка е възприет подходът на Наднационалната оценка на риска от ЕК да не се оценява компонентът „въздействие / последствия“, понеже се приема за постоянно значителен. Секторната оценка разглежда само компонентите на заплахите и уязвимостта. Приема се, че дейностите по изпиране на пари и финансиране на

⁵ Виж COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT „Accompanying the document Report from the Commission to the European Parliament and to the Council on the assessment of the risks of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border situation.“ – SWD(2017) 341 final – (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017SC0241>)

тероризма генерират постоянно значителни отрицателни ефекти върху професионализма и етичното поведение на регистрирания одитор и имат пряко и косвено въздействие върху резултатите от неговата дейност.

5.1.7. При оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма не съществува ситуация без риск.

5.1.8. При оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма **не се извършва обща (кумулятивна) оценка** на риска въз основа на оценките на риска за отделните фактори в конкретен случай⁶. Всяка оценка по фактори се анализира индивидуално и се извеждат съответните мерки от този анализ.

5.2. ННОР ОТ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА, КОИТО ОКАЗВАТ ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И СЕ ОТНАСЯТ ДО ПРЕЗГРАНИЧНИ ДЕЙНОСТИ НА ЕК ЗА 2019 Г.

5.2.1. Наднационалната оценка на рисковете на Европейската комисия за 2019 г.⁷ разглежда регистрираните одитори в една група със счетоводителите, съветниците и данъчните съветници и няма отделна оценка за одиторската дейност.

5.2.2. ННОР на ЕК използва четири вида оценки:

- Незначителна (ниво 1);
- Умерено значителна (ниво 2);
- Значителна (ниво 3);
- Високо значителна (ниво 4).

5.2.3. ННОР на ЕК определя следните оценки:

а) Оценка на риска от заплаха за въвличане на регистрираните одитори:

- в изпиране на пари при предоставяне на данъчни консултации – ниво 4 (високо значителна);
- в изпиране на пари при предоставяне на одиторски услуги – ниво 3 (значителна);
- във финансиране на тероризма – ниво 3 (значителна).

б) Оценка на риска в уязвимостта на регистрираните одитори от рискове от изпиране на пари и финансиране на тероризма - ниво 3 (значителна).

5.2.4. Мотиви

а) По отношение на заплахите към регистрираните одитори ННОР на ЕК допуска, че регистрираните одитори могат да бъдат въвличени в създаването на

⁶ Например обща оценка на риска от изпиране на пари при оказване на договорена услуга с нисък риск на клиент с висок риск от ниско рискова държава.

⁷ Виж документа посочен в бележка 2, раздел „Нефинансови продукти“, точка 9 „Услуги предоставени от счетоводители, одитори, съветници и данъчни съветници“ стр. 174.

корпоративни структури, да проектират сложни счетоводни системи, да предоставят счетоводни услуги с цел прикриване на истинския характер на сделките, да подготвят некоректна документация (фалшиви фактури, некоректни и неверни финансови отчети или справки, обявяването на неточни приходи и разходи), да действат при умишлено предизвикване на несъстоятелност (умишлен и измамен фалит), както и да дават други общи счетоводни и данъчни съвети, с цел заобикаляне на конкретни правни рамки и използването на високо рискови сложни транзакции. Чрез тези услуги се подпомагат организираните престъпни групи да прикрият своята идентичност и произхода на парите.

б) По отношение на уязвимостта на регистрираните одитори в ННОРК-ЕК се посочва за наличието на слабости в управлението и контрола върху риска, небрежност при проучване на клиента, включително и установяване на неговите собственици, недостатъчна информираност за същността на сделката, транзакцията или операцията, натиск върху одитора вследствие на различни проблеми (финансови и други) в дейността и живота на одитора.

5.2.5. В ННОР-ЕК се посочват следните рискови сделки и операции по отношение на одиторите:

а) Създаване на юридически лица и правни договорености

- **Заплахи** – одиторите, счетоводителите и данъчните съветници могат да бъдат използвани за съвети и услуги относно изграждане на капиталовата структура, изготвяне на индустриална стратегия, сливания и придобивания, създаване на бизнес стратегия, изграждане на сложни и непрозрачни корпоративни структури, широк спектър от услуги за търговски предприятия и управление на активи. Тези услуги се използват с цел прикриване на действителните собственици, заобикаляне на законови изисквания и ограничения, укриване и прикриване на активи и собственост.
- **Уязвимост** – възложителят може да създаде ограничения за одитора при изпълнение на ангажимента. За тази цел се предпочитат дистанционната (онлайн) организация на изпълнение на ангажимента или прикриване на действителната цел или ползвател на консултацията, срещу предлагане на високо възнаграждение или използване на други слабости на одитора (организация на работа и контрол върху изпълнението на ангажиментите).
- **Оценка на риска** – ННОР-ЕК оценява привличането на одиторите, счетоводителите и данъчните съветници в процеса на създаване на нови юридически лица и в процеса на договарянето, по отношение на:
 - финансиране на тероризма – значителен, много значителен (ниво 3 и 4);
 - изпирането на пари - значителен, много значителен (ниво 3 и 4).

б) Търговска дейност и правни договорености

- **Заплахи** – одиторите, счетоводителите и данъчните съветници могат да бъдат използвани за съвети и услуги относно некоректно документиране на търговските сделки и операции с цел прикриване на истинския характер на сделката и избягване на данъчно облагане, като например създаване на фалшиви фактури, надписване на количества и стойности. Съвети по създаване на сложни счетоводни схеми, необичайни или сложни транзакции, фалшиви (фиктивни) или некоректно отчетени заеми и вземания.
- **Уязвимост** – лицата, които биха привлекли одиторите, счетоводителите и данъчните съветници в процеса на некоректна търговска дейност и договаряне биха се възползвали от недостатъчната информираност на одитора, прикриване на същността на сделката и операцията, предлагане на високи възнаграждения за оказаните услуги и от други слабости на одитора (организация на работа и контрол върху изпълнението на ангажиментите).
- **Оценка на риска** - ННОР-ЕК оценява привличането на одиторите, счетоводителите и данъчните съветници в процеса на изпълнението на търговски сделки, операции и договаряния, по отношение на:
 - финансиране на тероризма – много значителен (ниво 4);
 - изпирането на пари - значителен (ниво 3).

в) Прекратяване на юридически лица и договорености

- **Заплахи** – одиторите, счетоводителите и данъчните съветници биха били привлечени в случаите на съвети и услуги при сливания и придобивания, създаване на сложни и непрозрачни схеми, измама, използваща фалит, отчитане на некоректна свръхзадълженост и несъстоятелност, прекратяване на договорености по сложни структури с ненужно високи санкции и неустойки, с цел прикриване на истинските собственици или имущества придобити по престъпен начин.
- **Уязвимост** - лицата, които биха привлекли одиторите, счетоводителите и данъчните съветници в процеса на прекратяване на юридически лица и договорености биха се възползвали от недостатъчната информираност на одитора, прикриване на същността на сделката и операцията, предлагане на високи възнаграждения за оказаните услуги и от други слабости на одитора (организация на работа и контрол върху изпълнението на ангажиментите).
- **Оценка на риска** - ННОР-ЕК оценява привличането на одиторите, счетоводителите и данъчните съветници в процеса на прекратяване на юридически лица и договаряния, по отношение на:
 - финансиране на тероризма – незначително и умерено значително (ниво 1 и 2);
 - изпирането на пари - незначително и умерено значително (ниво 1 и 2).

5.2.6. В ННОР-ЕК са посочени различни видове сделки и операции с висок риск, които са взети предвид в тази секторна оценка на риска при оценка на клиента от гледна точка на неговата дейност.

5.3. НОР ОТ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ТЕРОРИЗМА ЗА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

5.3.1. Националната оценка на рисковете⁸, разглежда регистрираните одитори в една група със счетоводителите (тук не са визирани данъчните съветници) и също няма отделна самостоятелна оценка за одиторската дейност.

5.3.2. НОР използва четири вида оценки на риска:

- Нисък риск;
- Среден риск;
- Висок риск;
- Краен риск.

5.3.3. НОР определя следните оценки на риска от дейността на одиторите и счетоводителите:

- Оценка на **вероятността** регистрираните одитори да бъдат въввлечени в процесите на изпиране на пари и финансиране на тероризма – **висок риск**
- Оценка на **последствията** от въвличането на регистрираните одитори в процесите на изпиране на пари и финансиране на тероризма - **среден риск**
- **Обща оценка** на нивото на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма в дейността на одитора – **висок риск**.

5.3.4. Мотиви

а) По отношение на заплахите към регистрираните одитори се твърди, че услугите им се използват често за изграждане на сложни корпоративни структури и извършване на операции от името на криминално проявени лица на различни нива на организация и сложност на дейностите и извършване на разнообразни видове операции със средства с престъпен произход практически във всички схеми, свързани с данъчни престъпления и ДДС измами.

б) По отношение на уязвимостта на регистрираните одитори се твърди, че са възможни проблеми с интегритета и съществува вероятност от договорености между извършителите и задължени лица, което може да възпрепятства ефективното докладване на съмнителни операции и противодействието, както и че няма достатъчно докладване на съмнителни сделки и операции/клиенти и не е

⁸ Виж документа „Рискови събития за изпиране на пари и финансиране на тероризъм“, точка 32 „Подпомагане изпирането на пари от счетоводители/одитор“, стр. 30 (<http://www.dans.bg/bg/msip-091209-menu-bul/rezultatirisk-mitem-bg>)

налице задоволително взаимодействие със счетоводителите и регистрираните одитори с компетентните органи.

5.3.5. В НОР се разглеждат различни видове рискови лица, сделки, транзакции и операции, които ще бъдат взети предвид в тази секторна оценка на риска при оценка на клиента от гледна точка на неговата дейност.

5.4. ИЗГОТВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНА ОЦЕНКА НА РИСКА ОТ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ТЕРОРИЗМА ОТ РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ

5.4.1. Регистрираният одитор следва да се запознае с тази секторна оценка на риска. Допълнителна информация за заплахите и уязвимостта се съдържа в документите, посочени в точка 1.1.2.

5.4.2. Регистрираният одитор трябва да анализира каква е вероятността (запахата) негови клиенти да се опитат да го въвлекат в процес на изпиране на пари или финансиране на тероризма. При този анализ той трябва да опише какви биха били евентуалните услуги, които биха поискали от него и какво е нивото на вероятност.

5.4.3. Регистрираният одитор трябва да анализира уязвимостта на своята дейност, по отношение на:

- области, за които не разполага с достатъчно информация или с необходимите ресурси за изпълнение на конкретен вид ангажимент;
- възможностите за оказване на натиск върху него или неговия персонал, в резултат на слабости в организацията и контрола на дейността, финансови и търговски проблеми (нарастваща конкуренция, свиване на пазара), неоправдан апетит към риск.

5.4.4. При анализите на запахата и уязвимостта регистрираният одитор:

- документира мотивите за заключенията, до които е достигнал;
- набелязва защитни мерки за снижаване на рисковете;
- преценява вида и нивото на остатъчния риск;
- преценява услугите и дейностите с приемлив риск, които може да осъществява, без да е налице значителен риск от въвличането му в процес на изпиране на пари или финансиране на тероризма.

5.4.5. Документирането на индивидуалната оценка на риска и нейния последващ преглед се извършват по реда, предвиден в Единните вътрешни правила.

5.5. ИЗГОТВЯНЕ НА РИСКОВ ПРОФИЛ НА КЛИЕНТА

5.5.1. При оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма **не се извършва обща (кумулятивна) оценка на риска** въз основа на оценките на риска за отделните фактори в конкретен случай. Всяка оценка по фактори се анализира

индивидуално и се извеждат съответните мерки от този анализ. Това се прави с цел да не се пропусне или прикрие висок риск от даден фактор при обобщаване на оценката.

5.5.2. Не се препоръчва извършването на една обща цифрова оценка на риска от взаимоотношенията с клиента, защото при ниска оценка на риска за повечето фактори и високорискова оценка на един от факторите, средноаритметичният обобщаващ резултат ще бъде нисък риск, което ще доведе до пропуск за мерки и противодействие на високорисковия фактор.

5.5.3. Всеки фактор се оценява индивидуално и се документират подробно мотивите за тази оценка.

5.5.4. След описване на оценките и мотивите, одиторът описва възможните мерки за снижаване на риска и оценява остатъчния риск от всеки фактор.

5.5.5. При висок остатъчен риск от даден фактор, одиторът отговорно трябва да прецени дали да започне или продължи взаимоотношенията си с клиента. При всеки случай на висок остатъчен риск, решението за започване или продължаване на взаимоотношение с клиента трябва да се вземе от ръководителя на предприятието с изрично писмено решение, независимо дали по ангажимента има друг отговорен одитор.

5.5.6. Оценката на рисковия профил на клиента може да бъде извършена като допълнение или част от одиторските процедури по изготвяне на рисков профил на клиента при приемане или продължаване на ангажимент, като задължително се оценяват всички изискуеми по ЗМИП фактори.